



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 25971-01-18

בפני כבוד השופטת הילה מלר-שלו

תובעים 1. פלונית
2. פלוני

נגד

נתבעים 1. אלמוני
2. אלמונית

פסק דין

1
2
3 לפני תביעה בעניין החזר הלוואה ע"ס של 131,000 ₪ (להלן: "הסך הנתבע"); התובעים, הורי
4 הנתבע 1, עותרים לקבלת פסק-דין הצהרתי הקובע, כי לנתבעים, קרי: בנם, הנתבע 1 וכלתם
5 לשעבר, הנתבעת 2, חוב משותף כלפיהם בשיעור הסך הנתבע.

רקע עובדתי בתמצית

6
7
8
9 1. התובעים 1-2 (להלן: "התובעים") הינם בני זוג והורי הנתבע 1 (להלן: "הבן" או
10 "הנתבע"); הנתבעת 2 (להלן: "הנתבעת" או "הכלה") היא אשתו לשעבר של הנתבע (יכוננו
11 גם ביחד להלן: "בני הזוג").
12 2. במהלך שנת 2015 זכו הנתבעים במכרז מחיר למשתכן בעיר ראש העין, אשר הקנה להם
13 זכות לרכישת דירת מגורים במחיר מוזל, בתמורה לסך 660,673 ₪ (להלן "הדירה").
14 3. לצורך מימוש הזכייה, נדרשו הנתבעים להון עצמי בסך של 165,000 ₪ (25% מערך הדירה
15 דאז) אשר לא היה בידם.
16 4. על מנת לממש את זכות רכישת הדירה, העמידו התובעים ואם הנתבעת סכומים שונים
17 לצורך סיוע לבני הזוג; בנסיבות אלו בעיקרן, רכשו הזוג את הדירה שנרשמה על שם שניהם
18 בחלקים שווים.



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 25971-01-18

- 1 .5 ברקע הדברים, התנהלו בין הנתבעים (במישור הזוגי) הליכים בבית הדין הרבני בכלל
2 הסוגיות, לרבות הרכושיות ובמסגרתן אף הוגש בידי הנתבע ערעור על פסק-דינו של בית
3 הדין הרבני שחייב את הנתבע בתשלום הכתובה לנתבעת.

טענות הצדדים בעיקרן

התובעים

- 4
5
6 .6 זכיית בני הזוג בדירה במחיר למשתכן היתה הזדמנות פז עבורם להתקדם בחייהם, לאור
7 תנאי הרכישה האטרקטיביים.
8 .7 בהעדר סכום הסף הנדרש לרכישת הדירה, סוכם, כי ההורים (מכל צד) יעמידו, כל אחד
9 מהם, הלוואה לבני הזוג בסך של 100,000 ₪; באופן זה יעמוד לרשות בני הזוג סך כולל
10 של 200,000 ₪ לטובת רכישת הדירה.
11 .8 סוכם עקרונית, כי בני הזוג יפעלו להשבת ההלוואה לאחר שיקבלו חזקה בדירה וזאת
12 בתשלומים חודשיים או דו חודשיים עד לפירעונה.
13 .9 לצורך העברת סך של 100,000 ₪ לבני הזוג לטובת רכישת הדירה נטלו התובעים הלוואה;
14 היה ברור לכולם שזו הלוואה, כאשר מחמת סד הזמנים הקצר של עסקת רכישת הדירה
15 ולוח התשלומים והיחסים הטובים שבין הצדדים לא העלו בדעתם להחתים את בני הזוג על
16 הסכם.
17 .10 אמה של הנתבעת העבירה אף היא תשלום בסך של 34,600 ₪ אך התנתה את העברת היתרה
18 בחתימה על חוזה. משכך התייצבו בני הזוג במשרד עו"ד לבקשת אם הנתבעת, שם הוצג
19 להם הסכם דרקוני, לפיו, בין היתר, היתה לאם הנתבעת הזכות לדרוש את הכסף בכל עת
20 בתוך 3 ימי עסקים. בנסיבות אלה לא ניתן היה לחתום על החוזה ואם הנתבעת סרבה
21 להעברת היתרה.
22 .11 בהעדר הסכום הנדרש פנו בני הזוג לתובעים כי יסייעו להם בהשלמת הסכום והתובעים
23 נעתרו ובעזרת גיוס כספים מבני משפחתם העבירו סך נוסף של 31,000 ₪.
24 .12 יחסי בני הזוג עלו על שרטון זמן לא רב לאחר קבלת החזקה בדירה ומאז מנהלים הליכים
25 בבית הדין הרבני. במסגרת ההליכים בבית הדין הרבני הבהיר הבן לתובעים, הוריו, כי
26 סוגיית ההלוואה תועלה על ידו וידאג לכלול את כספי ההלוואה במסגרת איזון הזכויות
27 והחובות של בני הזוג. לפיכך המתינו התובעים להחלטות בית הדין הרבני.
28 .13 סמוך למועד הגשת התביעה התחוויר להם, כי ביה"ד דחה את טענת הנתבע מפאת העדר
29 סמכות וכי עליהם לנקוט בהליכים אזרחיים להשבת כספי ההלוואה. עיון בכתבי הטענות



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 25971-01-18

- 1 שהוגשו בידי הנתבע מגלה, כי הוא טען לעניין הלוואת התובעים בהליכים שנוהלו בבית הדין
2 הרבני.
- 3 14. יש לדחות טענות הנתבעת כביכול התובעים עתירי ממון. כל שבבעלות התובעים היא דירה
4 בת 3 חדרים בפתח תקווה, דירה נוספת בת 2 חדרים שרכש התובע 1 מאחיו במסגרת
5 ירושה, ודירת חדר המושכרת בדמי מפתח ביפו בסך של 166 ₪ לחודש. התובעים משכירים
6 את הנכסים ושוכרים בית. בגילו המבוגר ובלית ברירה, עובד התובע בחברת שמירה
7 ומשתכר בסך של 3,000 ₪. אשתו אשר עבדה עד זה מכבר, נאלצה לסיים את עבודתה;
8 בנוסף התובעים מתקיימים מפנסיה וקצבאות מ"ל בסך של כ-7,800 ₪ (סעיפים 28-32
9 לתצהיר התובע).
- 10 **הנתבע**
- 11 15. הנתבע לא הגיש כתב הגנה אלא "הודעה", שבמסגרתה טען כי הוא מאשר את העובדות
12 שבכתב התביעה, שאותן מסר לב"כ התובעים (הוריו) יחד עם; יצוין כי להודעה זו לא צורף
13 תצהיר מאומת כדין; בדיון מיום 7.11.18 הסביר, כי יש לראות בהודעתו ככתב הגנה.
- 14 16. הוסיף וטען, כי התובעים העמידו לרשותו ולרשות הנתבעת כספים, אשר רק בזכותם עלה
15 בידו ובידי הנתבעת לרכוש את הדירה שבה עושה הנתבעת שימוש לבדה, תוך נסיון להותיר
16 את כל הזכויות בידיה.
- 17 17. הנתבע הוסיף כי הוא בבחינת נתבע פרמאלי, שכן הוא מסכים לאמור בכתב התביעה
18 ומסכים לתביעה, לפיה על הנתבעת להשיב להוריו את מלוא כספי ההלוואה, בחלקים שווים
19 בינו לבניה; עוד הוסיף כי כל טענות הנתבעת טענות סרק הן.
- 20 **הנתבעת**
- 21 18. התובעים ובנם הנתבע עשו יד אחת בהליך סרק, המושתת על בדיה, לפיה כביכול ניתנה לבני
22 הזוג הלוואה. אין המדובר בהלוואה אלא במתנה.
- 23 19. בני הזוג מנהלים הליכים בבית הדין הרבני; הנתבע הוא שהגיש תביעת גירושין כנגדה וחויב
24 בתשלום כתובתה בסך של 540,000 ₪; וזוהי הסיבה להגשת הליך זה בידי התובעים.
- 25 20. לא נערך כל סיכום בין התובעים לבין הנתבעת ועל כן לא ברור מדוע היא נתבעת בהעדר
26 יריבות; הנתבעת מעולם לא פנתה לתובעים בבקשה שיסייעו כספית לרכוש את הדירה והם
27 לא פנו אליה או שוחחו איתה בנוגע למתן הלוואה.
- 28 21. ככל והיה סיכום הוא היה מול אמה של הנתבעת; האמור בטענות התובעים, לעניין התניית
29 אם הנתבעת בחתימה על הסכם הלוואה מול בני הזוג, מעיד על מודעות התובעים לאופן
30 ההתנהלות ככל ואכן הכספים הנתבעים היו בגדר הלוואה.



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 25971-01-18

- 1 22. הנתבעת בתצהירה ציינה, כי חרדה מפני נטילת התחייבויות כספיות שלא תוכל לעמוד בהן,
2 וככל והיו פונים אליה ומציעים לה ליטול הלוואה למימוש הזכייה בדירה למשתכן היתה
3 מוותרת על הזכות לדירה; ברם, הנתבע הרגיע אותה כי מדובר במתנה.
- 4 23. כאשר אמה התעקשה לתת להם את הכסף הדרוש בתור הלוואה, חישה כי תוכל לעמוד
5 בהחזרים. הנתבע הצהיר בפניה כי אף את הסכום הנוסף שאמה לא רצתה להשלים, יתנו
6 הוריו כמתנה ואף הצהיר בפני העו"ד במעמד חתימת הסכם הלוואה כי הכסף שניתן
7 מהוריו בגדר מתנה.
- 8 24. בנסיבות אלו עולה מאופן התנהלות התובעים כי הכספים שנתנו היו מתנה ולכן הם לא רצו
9 להחזיר את הנתבעים על הסכם הלוואה.
- 10 25. לבני הזוג היה כסף רב, מאחר והנתבע עשה חיל בעבודתו. אולם הנתבע, הוא מהמר בבורסה
11 ובמסגרת הימוריו הימר על כספי בני הזוג בסך של 200,000 ₪, מצב שהעמידם בקושי וזו
12 הסיבה שהיו חסרים את האפשרות להעמיד את הסכום הראשוני לרכישת הדירה.
- 13 26. התובעים מתגוררים בבית רחב ידיים, לא הציגו את יכולתם הכלכלית, הם בעלי מספר נכסי
14 מקרקעין (בניגוד לטענת התובע בדיון מיום 23.5.18) מקבלים דמי שכירות מדירותיהם
15 לרבות המחולקות.
- 16 27. התובעים, שהינם כאמור בעלי יכולת כלכלית, החליטו להעניק מתנה וייתכן כי הדבר נבע
17 בשל אי הנוחות שחשו בגין ההפסדים שנחל הנתבע בבורסה בעת שהוריד לטמיון את
18 חסכונותיהם של בני הזוג בסך של 200,000 ₪. כראיה לכך, הכספים שנתנו התובעים
19 הופקדו ישירות לחשבון הקבלן ולא הועברו לידה או לחשבונה.

ראיות הצדדים

- 20
21
22
23 28. התובעים והנתבעת הגישו תצהירי עדות ראשית ותיק מוצגים, כדלהלן:
24
25 מטעם התובעים העיד התובע וכן העיד xxx, בנם של התובעים ואחיו של הנתבע; התובעת
26 2, אמו של הנתבע, לא העידה; צורף מטעמה תצהיר קצר בתמיכה לאמור בכתב התביעה
27 אך לא הוגש על ידה תצהיר עדות ראשית.
28
29 מטעם הנתבעת העידה הנתבעת עצמה וכן אמה של הנתבעת.
30
31 הנתבע לא העיד; הנתבע הגיש, כאמור, הודעה מטעמו בה הסכים לתביעה; להודעתו לא
32 צורף כל תצהיר לאימות; ברם, הנתבע הבהיר בדיון, כי יש לראות בהודעתו ככתב הגנה;
33 הנתבע לא הגיש תצהיר עדות ראשית או תיק מוצגים מטעמו.
34



תמ"ש 25971-01-18

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35

דיון והכרעה

מסגרת נורמטיבית - חזקת המתנה

29. דומה, שאין צריך לומר שנטל השכנוע מוטל ככלל על כתפיו של התובע; ברם, מקום שבו מאשר הנתבע קבלת כספים וטוען, כי אלו ניתנו לו במתנה, עובר הנטל לרבוץ על שכמו.

30. לצד זאת, הכירה הפסיקה בייחודם של יחסי קרבה משפחתיים, ככאלה היכולים לבסס היפוך הנטל והשבתו לכתפי התובע, על מנת שיוכיח כי לא מתנה היא. זוהי "חזקת המתנה", חזקה יצירת הפסיקה שאומצה מן הדין האנגלי; חזקה זו היא בבחינת חריג לדיני הנטלים (רי ע"א 3829/91 וואלס נ' גת, פ"ד מח(1) 801, 811 (להלן: "הלכת וואלס"); רע"א 8068/16 שרה קטן נ' אילן כהן (פורסם במאגרים המשפטיים, 25.1.18) סעיף 5 לפסק-דינו של כב' השופט הנדל, סעיף 3 לפסק-דינו של כב' השופט נ' סולברג, (להלן: "פרשת קטן")).

31. הלכת וואלס קבעה, כי המדובר בחזקה מצומצמת, החלה במישור יחסים "אשר בהם טבעי להניח שמדובר במתנה, למשל, כאשר מדובר ביחסים שבהם המעביר מחויב לדאוג לרווחתו הכלכלית של הנעבר (כמו ביחסים שבין הורים וילדים) (4) [1955] scanlon v. (Scanlon), והיא אינה חלה כאשר הקשר בין הצדדים, אף אם מדובר בקשרי משפחה, אינו יוצר הנחה כי המעביר התכוון להעניק לנעבר מתנה" (הלכת וואלס, לעיל, בעמ' 811; הדגשות לא במקור- ה.מ.ש).

32. יחסים משפחתיים אנכיים שבין הורים וילדיהם, גם בבגירותם, הוכרו בפסיקה ככאלה היכולים להקים את חזקת המתנה, שעה שמדובר ביחסי קרבה מיוחדים של דאגה ואחריות לרווחת המקבל; הדבר נובע, בין היתר, מהרעיון המארגן העומד בבסיס החזקה, כעולה מדבריו של כב' השופט הנדל בפרשת קטן:

"הרציונל מאחורי חזקת המתנה הוא כי כאשר עסקינן ביחסי קרבה המתאפיינים בדאגת הנותן לצרכיו של המקבל, מטבע הדברים יתבצעו העברות של כסף או נכסים בין הנותן, לבן חסותו. הנסיבות וטיב היחסים בין הצדדים מצביעים לרוב על כך שהעברות אלו נועדו להיות מתנה, אלא אם תיסתר החזקה [...] למעשה, הכלל משלב בין סטטוס משפטי לבין מציאות החיים. אם נדייק, ונצעד רק לפי אמות המידה של חובה לדאוג לצרכיו של המקבל – כי אז החזקה לא תחול גם בין הורה לבנו הבגיר. במצב האמור, אין חובה משפטית לאב לדאוג לבנו. אלא הניסיון ומציאות החיים מלמדים כי לא פעם הורה לא משחרר עצמו מהדאגה לבנו, גם אם החובה המשפטית אינה בנמצא מחמת גילו של הבן" (פרשת קטן,



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 25971-01-18

- 1 שם, סעיף 4 לפסק-דינו של כב' השופט הנדל, הדגשות לא במקור – ה.מ.ש; כן ר' בע"מ
2 8203/17 פלוני נ' פלוני (פורסם במאגרים האלקטרוניים, 14.6.18).
- 3
4 33. חזקת המתנה התפתחה במרוצת הזמן, והיא נדונה פעמים רבות בפסיקה, בפרט לנוכח
5 ריבוי סכסוכי המשפחה. היפוך הנטל הבא מכוחה הוא תלוי נסיבותיו של כל סכסוך. בהינתן
6 טבע החזקה, המשלבת כאמור בין סטטוס משפטי למציאות החיים, גלומה בה גמישות
7 אינהרנטית בהתייחס לאופן בחינת הראיות ושקלול משקלן (לעניין הנסיבות המאפיינת
8 הכרעות בסכסוכים מעין אלו והקושי בהיקש ישיר בין תוצאתו של מקרה אחד למשנהו, ר'
9 למשל האמור בסיפא לפסק-דינה של כב' השופטת ו' פלאוט בתמ"ש (ת"א) 11150/07 ס.ל נ'
10 א.ל (פורסם במאגרים האלקטרוניים, 24.6.09)).
- 11
12 עוד בהקשר זה ובמיוחד בהתייחס לעניין בחינת הראיות ומשקלן, יפים דברי כב' השופט
13 ש' בר-יוסף, המתייחס למשקלן הסגולי של הראיות המקימות החזקה אם לאו: "משקלן
14 הסגולי של הראיות הדרושות על מנת לבסס את חזקת המתנה בין קרובים משתנה
15 בהתאם לנסיבות, ובכללן טיב קשרי המשפחה והן מהות המתנה ונסיבותיה. ...ברי, כי לא
16 ניתן לקבוע כללים נוקשים וכפי שנקבע בפרשת גולדברג, המסקנה הסופית הינה לעולם
17 תלויה נסיבות. אכן, הורתה ולידתה של חזקת המתנה הינה בניסיון החיים וניסיון זה
18 מורה אימתי לא קמה החזקה, לרבות מקום בו מהות המתנה או שוויה אינם עולים בקנה
19 אחד עם הענקה, ואפילו בין בני משפחה." (תמ"ש 35951-12-14 ש.א. נ' א.ס (פורסם
20 במאגרים האלקטרוניים, 14.12.15)).
- 21
22 34. בתמ"ש 007630/06 י.פ נ' ר.פ.ה (פורסם במאגרים האלקטרוניים, 11.12.06) קבע כב'
23 השופט י" כהן: "החזקה החלה לגבי מתן הלוואה בין קרובים במעגל הקירבה
24 הראשוני אינה מקימה אמנם "דרישת כתב", אך היא יוצרת חובת הוכחה מוגברת,
25 ועל התובע לעמוד הן בדרישה של: "המוציא מחברו עליו הראיה", והן בנטל לשכנע
26 כי חרף יחסי הקרבה הראשוניים בינו לבין המקבל, אין מדובר במתנה שהוענקה
27 אלא בהלוואה שיש להשיבה" (עמ' 13 לפסה"ד, הדגשות במקור- ה.מ.ש)
- 28
29 35. אם כן ניתן לסכם ולומר, כי המבחן לקיומה של חזקת המתנה הוא מבחן המשלב יסודות
30 אובייקטיביים וסובייקטיביים, הנבחנים בידי בית המשפט, בראי נסיבותיו של כל מקרה
31 העומד לפתחו.
- 32
33 36. אופן ההוכחה בסכסוכים כספיים שבלבם טענת הלוואה - דומה במהותו לאופן ההוכחה
34 שבין צדדים הזרים זה לזה; כדברי כב' השופט א' זגורי: "מתן הלוואה בין קרובים ניתן



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 25971-01-18

1 להוכחה בכל אמצעי הראיה הקיימים, בדיוק כשם שניתן להוכחה בין צדדים הזרים זה
2 לזו, ואין כל דבר חקיקה או דין ההופכים את "המסמך בכתב" לגבי הלוואה בין קרובי
3 משפחה למסמך קונסטרוטיבי שבלעדיו אין. הוא הדין לעניין מתנה (ראו שגיאה! ההפניה
4 להיפר-קישור אינה חוקית. טויזר עופר נ' טויזר אורית (30/09/2003), פורסם במאגרים
5 [פורסם בנבו]). ויודגש, הן ביחס לסיווג העברת הכספים כמתנה מהורים לבנם וכלתם לא
6 נדרש מסמך בכתב כראיה להוכחת כוונת המתנה, והוא הדין לעניין סיווג אותה העברה
7 כהסכם הלוואה (שגיאה! ההפניה להיפר-קישור אינה חוקית. י. פ. נ' ר. פ. ה. (11/12/2006),
8 פורסם במאגרים [פורסם בנבו]); שגיאה! ההפניה להיפר-קישור אינה חוקית. ל' נ' ע'
9 פורסם במאגרים [פורסם בנבו]) (תמ"ש (נצי') 11715-04-13 א.ס נ' א.ס
10 (פורסם במאגרים האלקטרוניים, 2.2.14)).

מן הכלל אל הפרט

קיומה של חזקת המתנה

15 37. במקרה דנן ולאור טענות הנתבעת, מתעורר הצורך לבחון קיומה של חזקת המתנה. אין
16 חולק, כי עסקינן במישור היחסים שבין הורים (התובעים) ובנם וכלתם (לעת מועד העברת
17 הכספים), קרי: מישור יחסי משפחה אנכיים מן הסוג הקרוב ביותר.

18 38. בכך לא די; מהחומר שנפרש לפניי בתיק, לרבות ובפרט מעדותו של התובע, התרשמתי
19 מקיומה של מערכת יחסים קרובה של דאגה יתרה (care) השוררת בין ההורים לבנם,
20 הנתבע; וכך העיד התובע: "מאחר שהוא (הנתבע – ה.מ.ש) הסביר לי שהוא לא יכול לקחת
21 הלוואה כי הוא לא יקבל משכנתא אז הבנתי אותו. מי יכול לעזור לו יותר טוב מאשר
22 האבא" (עמ' 1 לפרוטוקול; הדגשות לא במקור-ה.מ.ש.).

25 עוד הדגיש התובע, בעדותו, את מאמציו להוציא לפועל את עסקת הרכישה עבור בני הזוג:
26 "הבנתי שאם לא אעשה מאמצים הוא (הנתבע – ה.מ.ש) מפסיד את כל הזכיה שהוא קיבל
27 ממשרד השיכון. מאחר וידעתי שאימא שלה לא נתנה, אז אמרתי שאעשה את כל
28 המאמצים והבאתי לו 100 אלף ₪ ועוד 31 אלף מהמשפחה והילדים." (עמ' 15, ש' 26; עמ'
29 17 ש' 5-2; הדגשות לא במקור-ה.מ.ש.).

31 כך גם הוסיף התובע, כי, לא זו בלבד שהנתבע לא החזיר לו כסף בגין ההלוואה שנתן
32 במסגרת ההליך, אלא שעד היום הוא עוזר לבנו:
33 "ש. הגשת את התביעה לפני שנה וחצי ועד היום הוא (הנתבע-ה.מ.ש) לא החזיר לך.



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 25971-01-18

- 1 ת. לא. עד היום אני עוזר לו. מאיפה הוא יחזיר לי? אני מרחם עליו (עמ' 16, ש' 12-13, הדגשות לא במקור-ה.מ.ש)).
- 2
- 3
- 4 39. תפיסת התובע את תפקידו כאב, ככזה הכולל הושטת עזרה לילדיו, התחדדה בהמשך עדותו.
- 5 האב ציין, כי בן נוסף של התובעים אף הוא מתגורר בביתם עם רעייתו (עמ' 12 ש' 31-32),
- 6 ומשנשאל אשר להתנהלות הכלכלית של הבן תחת צל קורתו השיב, כי לתפיסתו את תפקידו
- 7 כאב, אזי הוא המופקד על עזרה "להם" (כלשונו), וכנגזרת מכך אף אין צורך כי ישלמו לו
- 8 בשל מגוריהם בביתו: "אבל לא צריך, בן אדם התחתן, אני בתור אבא צריך לעזור להם"
- 9 (עמ' 13 לפרוט' ש' 9, הדגשה לא במקור, ה.מ.ש).
- 10
- 11 40. מהמקובץ לעיל דומה, כי לכאורה די בכך כדי לבסס קיומה של חזקת המתנה, ברם סבורני
- 12 כי בנסיבותיו של סכסוך זה, אף בבחינת מישור היחסים שבין התובע (אבי הנתבע) לבין
- 13 הנתבעת, ניכרת הקרבה היתרה שאפיינה את היחסים, למצער מנקודת מבטו של התובע;
- 14 קרבה אשר יש בה להוסיף נדבך בלתי מבוטל לקיומה של החזקה. זאת כאשר יש לזכור כי
- 15 בני הזוג התגוררו בצל קורתם של התובעים מספר לא מבוטל של שנים, כעולה מעדות שני
- 16 הצדדים
- 17 (ר' עדות התובע בעמ' 15 לפרוט' ש' 14; עדות הנתבעת, בעמ' לפרוטוקול 21, ש' 29-30).
- 18 אציין כבר בשלב זה, כי אין בקרבה שרחש התובע כלפי הנתבעת כדי לחתור תחת הממצאים
- 19 העולים בדבר התנהלותו של התובע במישורין למול בנו, ולמולו בלבד בכל הנוגע לסך הנתבע,
- 20 אלא כדי להדגיש את אופן תפיסתו את הנתבעת בבחינת בת משפחה.
- 21
- 22 41. בהקשר זה יצוין, כי ההליך נפתח בידי התובעים רק לאחר שהסתיימו חיי הנישואין שבין
- 23 בני הזוג; קרי לאחר שנותק הקשר הפורמאלי בין התובעים לנתבעת, כלתם לשעבר. ברם,
- 24 את טיב הקשר לצורך בחינת סבירות קיומה של חזקת המתנה, ראוי לבחון נכון לעת מתן
- 25 הכספים, כאשר הנתבעים עוד היו נשואים ואף התגוררו יחד עם ילדיהם בביתם של
- 26 התובעים.
- 27
- 28 בעניין זה כבר נפסק: "ידוע הוא כי מתנות המוענקות בשלב מסוים בין בני משפחה, בעת
- 29 שהיחסים בה תקינים, "משנות" לעיתים לא נדירות, לטענת המעניק, את סיווגן, והופכות
- 30 בדיעבד ל"הלוואות", בעת שהמעניק כבר אינו מעוניין בטובתו וברווחתו של המקבל,
- 31 בעקבות הסכסוך המשפחתי שפרץ בינתיים. מבחינה זו, אין השתלשלות הדברים בתביעה
- 32 זו יוצאת דופן ואין היא חורגת מדפוסי התנהגות נפוצים בעת שמתרחש משבר משפחתי."
- 33 (תמ"ש (ראשלי"צ) 7630/06 י.פ. נ' ר.פ.ה (פורסם במאגרים האלקטרוניים, 11.12.06)).
- 34



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 25971-01-18

- 1 42. התרשמתי, כי, נכון למועד העברת הכספים, ראה התובע בנתבעת, כלתו, כבת משפחה לכל
2 דבר ועניין, משל היתה בתו. זהו האופן הקוהרנטי שבו המשיג את מערכת היחסים ששררה
3 ביניהם לאורך כל ההליך, למצער מנקודת מבטו; וכך העיד: **"אני משיב שהאישה יכולה**
4 **להעיד שהתייחסתי אליה בצורה הכי טובה שיכולה להיות, היא הייתה כמו הבת שלי.**
5 **אלה נכדים שלי, דאגתי להם והבאתי להם כל טוב הביתה שלא יהיה חסר להם כלום. אני**
6 **לא החתמתי אותם. התחייבתי לכל מה שקשור בהלוואה. למה אני צריך להחתים אותם?**
7 **זה עניין של אמונה. אהבתי אותה יותר מהבית שלי (טעות במקור, צ"ל "הבת שלי"-**
8 **ה.מ.ש) והיא יכולה להעיד על זה.**" (עמ' 1-2, ש' 5-1, הדגשות לא במקור-ה.מ.ש)).
9
10 עוד הוסיף והעיד: **"אני חיבבתי והערצתי ואהבתי את מ (הנתבעת- ה.מ.ש) והיא יכולה**
11 **להעיד פה יותר מהבת לי. נתתי לה כל טוב, וכל הכבוד ואהבתי אותה והערצתי אותה.**" (ר' עמ'
12 עמ' 15, ש' 8-7). וכך – **"מ (הנתבעת- ה.מ.ש) הייתה בשבילי לא פחות מבן שלי"** (ר' עמ' 16,
13 ש' 18, הדגשה לא במקור-ה.מ.ש)).
14
15 עוד העיד בעניין העמדת הכספים לרכישת הדירה, כי רצה בטובתה של הנתבעת כמו גם
16 בטובתו של בנו: **"...אני רציני את טובתה וטובת הבן שלי שהיו גוף אחד בשבילי"** (ר' עמ'
17 16, ש' 18, הדגשה לא במקור-ה.מ.ש)).
18
19 43. בעניין זה טענו התובעים בסיכומיהם, כי מחמת אופן תיאורה של הנתבעת את מערכת
20 היחסים שבינה לבין התובעים, אין מקום להחיל את חזקת המתנה, בשעה שהיא עצמה
21 טוענת כי לא החשיבו אותה, וכי לעגו לה. אכן, לא נעלם מעיני, כי הנתבעת ציינה בתצהירה,
22 כי חשה בודדה בבית התובעים, מאחר והתובעים העלימו עין מהתנהגותו הלא מכבדת של
23 בנם הנתבע כלפיה (ר' סעיף 10 לתצהיר) ואף בעדותה טענה, כי חשה בלתי נחשבת, שעה
24 שנעשו דברים מאחורי גבה מבלי לקבל את הסכמתה או להתייעץ עמה; אולם מדבריה עלה,
25 כי מודעותה לאופן ההתנהלות התחדדה על ידה בדיעבד: **"אף אחד לא שאל אותי ולא**
26 **התייעץ איתי. נעשו כל מיני דברים מאחורי הגב שלי, כל זאת ידעתי בדיעבד, מול אימא**
27 **שלו ומולו אבא שלו, בעיקר מול אמו.**" (ר' עמ' 25 לפרוטוקול, ש' 15-14 וכך עמ' 21,
28 לפרוטוקול, ש' 27-25). ומכל מקום, מצאתי כי, אין בתחושתה זו כדי לאיין את האופן שבו
29 התובע המשיג, לתפיסתו הוא, את מערכת היחסים הקרובה ביניהם, כעולה מעדותו (לעיל).
30
31 44. בהקשר זה יצוין כבר עתה, כי עדות הנתבעת, באשר לאופן התנהלות התובעים אל מול בנם
32 בלבד מהימנה עלי והיא אף מתיישבת עם דברי התובע שאישר בעדותו כי כך פעל, כאשר
33 התנהל מול בנו בלבד, מאחר וראה בהם גוף אחד (ר' עמ' 15, לפרוט', ש' 7-6; עמ' 16 לפרוט',
34 ש' 1, ש' 4-3). העובדה שהנתבע התנהל מול בנו בענייני הכספים שבלב המחלוקת, אינה



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 25971-01-18

- 1 מאיינת את הקרבה שחש כלפי הנתבעת ככלתו מנקודת מבטו; ועל כן, לא מצאתי כי יש
2 בטענות אלו של התובעים בסיכומיהם כדי לשלול את קיומה של החזקה בנסיבות שלפניי.
3
4 45. אף אם נקבל טענת התובעים באשר למורכבות מערכת היחסים בינם לבין הנתבעת, הרי
5 שאין חולק באשר לקשר הקרוב שבין התובעים לנתבע, בנם, זאת כאשר, לשיטתו של התובע
6 עצמו, הכספים שנתנו התובעים לבני הזוג, ניתנו לנתבעים יחד, משל היו גוף אחד, כלשון
7 התובע בעדותו.
8
9 46. מהאמור לעיל ובמיוחד בעדותו של התובע, לרבות העובדה כי בני הזוג התגוררו עם ילדיהם
10 בבית התובעים מזה שנים מספר, תומך במסקנה, כי, בין הצדדים שררה מערכת יחסים
11 אנכית מסוג קרוב באופן שהוכר בידי הפסיקה ככזה המבסס קיומה של חזקת המתנה. זאת
12 כאשר הודגש לא אחת בידי התובע, כי דווקא דבר קיומה של מערכת יחסים טובה רבת
13 אמון היה לדידו, בין השאר, הבסיס לאי החתמת הנתבעים על הסכם הלוואה (ר' סי' 21
14 לתצהיר עדות ראשית של התובע; ר גם האמור בעדותו בעמ' 16, ש' 6-3 (ובפרט 6-5: "מה
15 לבן שלי אני לא אאמין, למ' לא אאמין. לא חשדתי, האמנתי להם באמונה שלמה" וכן
16 באמור בעמ' 16, ש' 15-18).
17
18 47. נמצא, אפוא, כי נסיבותיו של סכסוך זה מקימות את חזקת המתנה; משכך חל היפוך
19 הנטל; כספים שהועברו ע"י התובעים, הורי הנתבע, לבני הזוג הם בגדר כספי מתנה ועל
20 הטוען אחרת להרים את הנטל ולהוכיח, כי הלוואה הם.
21
22 הנסתרה חזקת המתנה?
23
24 48. בהינתן היפוך הנטל, תבחן עתה השאלה האם עלה בידי התובעים להוכיח תביעתם,
25 המושתתת כאמור על היות הסך הנתבע בבחינת הלוואה שהועמדה על ידם לטובת בני הזוג.
26 כבר בשלב זה אומר, כי מצאתי להשיב על כך בשלילה; לא מצאתי שהתובעים הרימו את
27 הנטל הנדרש והוכיחו טענתם; להלן יפורטו טעמי.
28
29 49. התובעים טענו, כי ההלוואה ניתנה על ידם לנתבע ולנתבעת, ומשום כך הוגשה תביעתם כנגד
30 שניהם; ברם מעדות התובע, כפי שהעיד בעניין עלה ברורות, כי כלל התנהלותו בנוגע
31 לכספים שניתנו על ידם לרכישת הדירה, נערכה מול בנו הנתבע בלבד, מאחר ולתפיסת
32 התובע, הנתבע ייצג גם את הנתבעת, משל היו "גוף אחד":
33 **ש. שוב מפנה לסעיף 6, ושואלת האם דברת פעם עם מ' על זה?**
34 **ת. בעיקרון כל השיחות על כל הדברים ניהלתי יחד עם הבן שלי א', שהוא**
35 **ייצג את מ' כשבשבילי א' ומ' זה גוף אחד. אי חיבבתי והערצתי ואהבתי**
36 **את מ' והיא יכולה להעיד פה יותר מהבת שלי. נתתי לה כל טוב, וכל**
37 **הכבוד ואהבתי אותה והערכת אותה. לא חשבתי שנגיע לרגע הזה..**



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 25971-01-18

- 1 **ש. אתה מסכים איתי שעם מ' אף פעם לא דברת?**
2 **ת. אני תמיד סמכתי עליה, לא היה לי חשד, לא כלום שיקרה דבר כזה."**
3 (עמ' 15, ש' 9-3, הדגשה לא במקור-ה.מ.ש)
4
- 5 כך גם נלמד מעדות התובע, כי גם על העדר יכולת הצדדים לעמוד בסכום הסף הנדרש
6 לרכישת הדירה למד מפי בנו הנתבע :
7 **"ש. מפנה לסעיף 5 לתצהירך, איך החלטת שלא היה להם סכום כזה?**
8
9 **ת. את זה אני ידעתי. הוא דיבר איתי וביקש ממני, אמר לי אבא זכינו במכרז**
10 **ואני צריך את ההון העצמי."** (עמ' 16, ש' 31-32)
11
12 50. מעורבותו היחידה של הנתבע למול התובעים בכל הנוגע לנסיבות העברת הכספים התחדדה
13 על רקע המשך עדותו של התובע, משהתחוויר, כי **מעולם לא בא בדין ובדברים ישיר עם אם**
14 **הנתבעת וכי אף על אותו "סיכום דברים" שצוין, בעמימות מה, בכתב התביעה ובתצהיר**
15 **עדותו הראשית בנוגע לנסיבות העברת הכספים, למד אך מפיו של בנו :**
16
17 **ש. אמרת שבענייני כספים לא היה לך עניין עם אימא של מ'?**
18 **ת. אמת.**
19
20 **ש. מפנה אותך לסעיף 8 לתביעתך, לפי סעיף 8 יוצא שהיה סיכום עם אימא**
21 **שלה שכל אחד נותן הלוואה של מאה אלף שקל.**
22 **ת. אני קורא בקול רם. בבקשה, תכניסי את ל' ותשאלי אם אני פעם דברתי**
23 **איתה.**
24
25 **ש. תסביר לי עם מי סוכם?**
26 **ת. אני בחיים לא דברתי עם אימא של מ' על סכומים וכספים. הבן שלי ייצג**
27 **את אשתו.**
28
29 **ש. כשאתה אומר סוכם, עם מי סיכמת?**
30 **ת. הבן שלי ייצג את מ' והם גוף אחד. האמנתי בשניהם בענייני עיוור. מה**
31 **שאמר לי קדוש אז גם מ' אותו דבר."**
32 (עמ' 15, ש' 26-2, עמ' 16 ש' 2, הדגשות לא במקור-ה.מ.ש)
33 51. עדות התובע, כי לא בא בדין ודברים במישרין עם הנתבעת מתיישבת אף עם טענותיה היא,
34 כעולה מעדותה, כמפורט לעיל ולהלן.
35
36 52. בנסיבות אלה, דומה, כי כבר בשלב זה, בהתאם לטענות התובעים עצמם וכעולה במפורש
37 מעדות התובע, אזי גם אם ניתן על ידם הסך הנתבע כהלוואה, הרי שכל עוד עובדה זו לא
38 הייתה בידעת הנתבעת, אין מקום לחייבה בהשבת הכספים; הלוואה כחווה היא ובנסיבות
39 שלפניי עולה, כי, לכאורה לא השתקללו היסודות המקימים חווה, לרבות קיבול, למצער
40 מצד הנתבעת (השוו: כבי השופטת פלאוט בתמ"ש (ת"א) 11150/07 ס.ל נ' א.ל (פורסם
41 במאגרים האלקטרוניים, 24.6.09)).
42



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 25971-01-18

- 1 53. אין מחלוקת, כי בין התובעים לבין בני הזוג לא נחתם הסכם הלוואה באף לא אחד מבין שני
2 מועדי העברת הכספים על ידם וכך גם לא בכל שלב אחר לאחר מכן. ויודגש, כי הסך הנתבע
3 ניתן על ידי התובעים לטענתם בשני מועדים נפרדים.
4
- 5 54. כך גם אין חולק, כי הסיבה לצורך שהתעורר בהעברת כספים נוספת היא דרישת אם
6 הנתבעת, לחתימת בני הזוג על הסכם הלוואה, לצורך קבלת סכום נוסף הימנה (מעבר
7 לסכום שנתנה).
8
- 9 התובע העיד, כי היה מודע לדרישת אם הנתבעת, וחרף זאת לא מצא להחתיים את הצדדים
10 ולמצער את הנתבעת על הסכם הלוואה מאחר וראה אותה כאחת מילדיו וכן כי לא שיער
11 בנפשו כי הצדדים יתגרשו ואז תטען כי היתה זו מתנה (עמ' 16 ש' 12-18),
12
- 13 55. עוד עלה מעדות התובע, כי חרף טענת התובעים להיות הסך הנתבע בבחינת הלוואה, אזי לא
14 סוכם כל מועד לעניין החזרת הכספים ובאיזה אופן יוחזרו: "לא סיכמתי סכום מסוים",
15 "לא אמרנו סכום" (עמ' 16, לפרוט' ש' 6, 7). עדותו של בנו של התובע, xxx, מחזקת זאת.
16
- 17 56. כן העיד התובע, כי למעשה הבן, הנתבע, היה זה שהתחייב מולו על החזר הלוואה, זאת
18 מבלי לנקוב בתנאים ברורים של מתן והחזר הלוואה, לרבות לא לעניין מועד לצורך
19 השבתה: "לא תיאמתי בדיוק איזה תקופה הם יחזירו לי את הכסף. הבן אמר לי שהוא
20 יחזיר לי עד השקל האחרון, אפילו את הריבית הוא ישלם. האמנתי לו, הוא הבן שלי. הוא
21 לא נקב מתי הוא יחזיר." (עמ' 2 לפרוט', ש' 6-7, הדגשות לא במקור- ה.מ.ש.)
22
- 23 57. כך גם הבהיר התובע בעדותו, כי בפועל הוא אינו דורש בשלב זה את החזר הלוואה
24 מהנתבע, בנו וכי הנתבע לא משלם כלל (ר' אף עדות אחי הנתבע, xxx עמ' 19 ש' 29-30) ולא
25 זו בלבד שאין כל תאריך יעד להחזר הלוואה, אלא שעד היום התובע כאביו המרחם עליו,
26 מסייע בידו: "כרגע המצב שלו קשה מאוד, הוא משלם מזונות, משלם משכנתא. כמה הוא
27 מרוויח מסכן. הוא לא יחזיר לי, אבל הוא יחזיר לי אני מאמין לו. זה בן שלי, זה דם שלי";
28 "אני עד היום עוזר לו. מאיפה הוא יחזיר לי? אני מרחם עליו." (ר' עמ' 16, שו' 10-11, 13).
29
- 30 58. למען הסדר הטוב יצוין בהקשר זה, כי בדיון מיום 7.11.19, לאחר שהצהיר הנתבע כי הוא
31 מסכים לאמור בתביעה ואף למתן פסק-דין כנגדו (עמ' 6 לפרוט' ש' 26-27), היו אלו
32 התובעים, אשר התנגדו לכך שיינתן כנגדו פסק-דין חלקי בתובענה ועתרו למתן פסק-דין
33 כולל כנגד שני הנתבעים גם יחד (עמ' 8 לפרוט' ש' 15-18).
34



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 25971-01-18

59. התובע כאמור היה היחיד שהעיד מבין שני התובעים; ובעדותו לא מצאתי הסבר המניח את הדעת לשאלה כיצד, לאחר שנחשף לעובדה כי אם הנתבעת התנתה את מתן הכספים בחתימה על הסכם הלוואה, החליטו הוא ורעייתו (התובעת) ליתן פעם נוספת סכום כסף לבני הזוג, מבלי להחתימם על הסכם הלוואה או לפעול בכל דרך אחרת שיש בה כדי להבטיח את החזר ההלוואה.
60. בהקשר זה לא ניתן להתעלם מהעובדה כי התובע הינו אדם היודע להתנהל כלכלית, כך למשל למול שוכרי נכסיו; התובע העיד, כי הוא מחזיק בשלושה נכסי מקרקעין המושכרים על ידו (עמ' 13 ש' 31 – עמ' 14 ש' 9), כי הוא בקיא באופן התנהלות הכלכלית המשתמעת כך וכן, כי הוא ניחן במיומנות הנדרשת על מנת להבטיח קבלת כספי תמורה להם הוא זכאי. ברי, כי לתובע הכלים והמודעות הנדרשים לאדם המבקש להבטיח כספיו. וכך העיד:
- ”ש. מפנה לדפי חשבון שצרפת, אני מפנה לדפי הפקדת מזומנים 2,000 ₪, 3,000 ₪, 1,800 ₪. מה זה המזומנים האלה?”
- ת. אני לא מקבל הכל שיקים, לפעמים אני מקבל כסף מזומן בשכירות, גרים אצלי אריתראים והם משלמים מזומן. אין אצלי חוכמות” (עמ' 17 ש' 25-22, הדגשה לא במקור, ה.מ.ש).
61. התנהלות זו של התובעים, בדבר מתן הסכום הראשון, לכתחילה, ללא דרישה לחתימה על הסכם הלוואה ולאחר מכן בחירתם בהענקה של סכום כסף נוסף בנקודת זמן מובחנת, בהעדר דרישה לחתימה על הסכם הלוואה (למצער כזה המבהיר סיווג הכספים), על רקע דרישת החתימה על הסכם הלוואה של אם הנתבעת לה סרבו בסופו של יום בני הזוג, מובילה למסקנה, כי התובעים לא ראו בכספים אלו כהלוואה, אלא שהם התגייסו בכל מאודם, על מנת לסייע לבני הזוג ברכישת הדירה גם במחיר הענקת כספים ללא תמורה (וזאת כאמור מעבר לעובדה כי כלל לא שוחחו עם הנתבעת (כעולה מעדות התובע לעיל)).
62. אכן, ניסיון החיים מלמד, כי בכל הנוגע ליחסים משפחתיים, אין אלו מתאפיינים בפורמאליות יתרה; כך גם וכפי שצויין לעיל, לא קיימת דרישה קונסטרוטיבית לקיומו של מסמך בכתב להוכחת טענת הלוואה. ברם, העדר מסמך בכתב כתימוכין לטענת הלוואה מצד התובעים, לצד צבר הראיות הנסיבתיות שבמקרה דכאן, מובילים למסקנה, כי יש לייחס לו משקל משמעותי, העומד לחובת התובעים.
63. הנתבעת העידה, כי, התנהלה באופן מסויג בכל הנוגע לרכישת הדירה, מפאת חששה מנטילת התחייבויות לצורך רכישת הדירה מעבר להתחייבות בני הזוג לנטילת משכנתא, וכי אף היתה נכונה לוותר על רכישת הדירה ככל והדבר כרוך בהתחייבויות שלא יוכלו בני הזוג לעמוד בהן (עמ' 23 ש' 31-30 לעדותה); חיזוק לעדותה בסוגיה זו נמצא דווקא בעדות אחיו



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 25971-01-18

- 1 של הנתבע, xxx, שהעיד מטעם התובעים: "ש. מ' אומרת שהיא מבחינתה גם לא לקנות את
2 זה בכלל. היא שיתפה אותך בשיחה שהיא מבחינתה לוותר על זה? ת. כן. זה נבע מהפחד
3 שאיך הם יעמדו בסכומים האלה ואיך הם יכולים להתחייב." (עמ' 19 לפרוט', ש' 17-19).
- 4
5 על רקע עדויות אלו לא מצאתי ממש בטענת התובעים בסיכומיהם בעניין ההיקש שיש
6 לעשות בין מודעות הנתבעת לעצם עסקת רכישת הדירה לבין מודעותה בנוגע סיווג הסך
7 הנתבע כהלוואה, זאת ביתר שאת אף בשים לב לעדותו של התובע בדבר התנהלותו באופן
8 בלעדי מול בנו הנתבע.
- 9
- 10 64. את הסיבה לחששותיה מנטילת ההתחייבויות כספיות שבהן לא יוכלו בני הזוג לעמוד אף
11 במחיר ויתור על הדירה, הסבירה הנתבעת כנובעת, בין השאר, מאופן התנהלותו הפזיז של
12 הנתבע, מהבחינה הכלכלית; בהימוריו בבורסה, כך הסבירה, הוא הפסיד כספים רבים
13 ששבני הזוג חסכו במהלך השנים, בסך של כ-200,000 ₪; הנתבעת העידה בעניין זה בכאב,
14 ומצאתי עדותה מהימנה עלי:
- 15
- 16 "ש. ל- 200 אלף ש"ח.
- 17 ת. כן. הוא שיחק בבורסה, היתה מניית שמן לפני כ- 5.5 שנים ליד ראש העין. מה
18 שהוא עשה א' מאחורי הגב שלי, בדיוק ילדתי. י' היה בן 3 חודשים. הוא
19 הימר. חסכנו כ- 200 אלף ₪. זה היה בשנת 2013. ללא ידיעתי א' שיחק שם
20 בבורסה עם הכסף הזה. כל הכסף הלך. פשוט ככה. כמו כן, לקח גם הלוואה
21 50 אלף ₪ מבנק דיסקונט. הכול מאחורי הגב שלי בלי שאני יודעת. זה מה שקרה.
22 אני פשוט נשארתי." (עמ' 24 לפרוט', ש' 25-30, הדגשות לא במקור-ה.מ.ש)
- 23
- 24 כן העידה בהמשך לגבי טיב התנהלותו הכלכלית של הנתבע במרוצת חיי נישואיהם:
- 25 "זה גם אדם שלא עבד רוב שנות הנישואין. אני פרנסתי לרוב. הוא תמיד חיפש
26 דרכים קלות להרוויח כסף אני הייתי הולכת לעבודה כל יום. כשגרנו אצל הוריו,
27 כי הוא תמיד יכול היה לחזור לגור אצל הוריו. אני הייתי הולכת לעבודה והוא
28 היה צוחק עלי ואומר שהוא לא צריך לעבוד, שהוא מצא דרך קלה יותר להרוויח
29 כסף" (עמ' 25 לפרוט' ש' 6-9, הדגשות לא במקור, ה.מ.ש).
- 30
- 31 65. גרסת הנתבעת בסוגיה זו לא נסתרה; התובע, העיד בנושא זה באופן עמום ומתחמק ולא
32 מצאתי ליתן אמון בעדותו: "ש. אתה זוכר שא' עשה הרבה כספים בבורסה? ת. אני אף
33 פעם לא התעניינתי ולא התעסקתי מה הרווחה ומה הפסדת אבל משהו ככה, שמיעה,
34 שמעתי ככה קצת אבל יותר מזה לא. ש.מה שמעת? ת. שהוא קצת משחק, מפסיד
35



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 25971-01-18

- 1 מרוויח, מה מו, לא נכנסתי לזה, הוא גם לא סיפר לי. ש. היו פעמים שא' הרוויח בבורסה
2 120,000 ₪ מה תגיד על זה? ת. א' לא ילד, הוא לא בן 5, 10. הוא בן 45, אני אחראי על
3 מעשיו, מה עושה, מה לא עושה. הוא ידע מה הוא עשה. אם עשה היו לו כוונות טובות,
4 רצה לעשות כסף כדי לקנות דירה. בן אדם הכי חכם נופל, קורה. הפסיד את ההון שלו. ש.
5 אז אתה יודע שהוא הפסיד את ההון שלו? ת. אני לא אומר על א', אני אומר על אנשים
6 שהפסידו את ההון שלהם. סך הכל הכוונות שלו היו טובות. " (עמ' 16 ש' 19-30).
- 7
8 עדותו של התובע, אביו של הנתבע, בסוגיה זו, לפיה כביכול לא ידע על הפסדיו של בנו עמדה
9 בסתירה ליתר עדותו, למצער בכל הנוגע למידת האמון והקרבה שתיאר הוא עצמו כשוררת
10 בינו לבין בנו, הנתבע; כך גם לא מתיישבים דבריו עם משך הזמן המשמעותי שבו גרו בני
11 הזוג בבית התובעים.
- 12
13 66. תימוכין לטענת הנתבעת באשר לאופן התנהלותו הפזיז כלכלית של הנתבע נמצא אף בעדות
14 אחיו, xxx, אשר העיד כיצד ניגש הנתבע למכרז רכישת הדירה מבלי שעמדו לרשותו כל
15 אמצעים כלכליים לכך מבעוד מועד: "אחי התקשר אלי וסיפר לי שזכה במכרז של הדירות
16 המוזלות. בגדול היה להם הזדמנות פז לקבל דירה במחיר מאוד זול ביחס לשוק. הוא ניגש
17 לזה כשאין לו כסף, הוא שיתף אותי בזה ומאותו רגע נכנסנו למצב של להפוך עולמות
18 ולהשיג את הכסף שלא יפסידו את הזכות הזו (עמ' 18 לפרוט', ש' 9-6) וכן בהמשך:
19 "בשיחה שלי עם מ' היה נראה לה משהו בלתי אפשרי בעליל. היא הייתה מאוד פסימית
20 לגבי העובדה שאיפה ישיגו את הכסף ומה יהיה. עצם העובדה שא' עשה ניגש למרכזים
21 האלה הוא עשה הימור שהוא לא ידע מאיפה בכלל לשלם את זה כי לא היה להם שום כסף
22 בכלל לשלם את זה" (עמ' 18 לפרוט' ש' 21-18, הדגשות לא במקור – ה.מ.ש).
- 23
24 עדותו של האח xxx מחדדת עוד יותר את הפער שבין תפיסת הנתבע ובני משפחתו את
25 רכישת הדירה כ"הזדמנות פז המצדיקה "להפוך עולמות" לצורך מימושה, לבין תפיסתה
26 המסתייגת של הנתבעת וחששותיה הגדולים מפני משמעותו הכלכלית של נקיטת צעד כלכלי
27 מעין זה; פער זה לצד ההתנהלות המובחנת של התובעים אל מול בנם הנתבע בלבד, כעולה
28 מהמפורט לעיל, נמצאו מחזקים את גרסת הנתבעת בדבר סיווג הסך הנתבע כמתנה על פני
29 הלוואה.
- 30
31 67. הנתבעת אף טענה, כי התובעים חשו בושה עקב הפסדיו הכספיים של הנתבע, אשר הציבו
32 את בני הזוג בלא יכולת כלכלית לרכישת הדירה ואף משום כך בחרו לסייע להם על דרך
33 הענקת הכספים במתנה. כך, העידה הנתבעת בעניין זה:
34 "ש. על מבוססת השערה זו שהוריו של הנתבע התביישו בהימורים אותם ניהל הנתבע.



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 25971-01-18

- 1 ת. מה זה מבוססת? זה היה משבר אחד גדול בכל המשפחה.
- 2 ש. האם דיברתם איתם
- 3 ת. אני לא דיברתי איתם אבל היה משבר מאוד גדול במשפחה. ונ' היה בן 3 חודשים
- 4 כך נותרנו בלי חיסכון אחד, עם חובו, לא ידענו איפה לשים את עצמם ההורים
- 5 שלו. כך היה. אמרתי שלושה ילדים וילד תינוק, זה היה שברון לב אחד גדול, שם
- 6 נשברתי ממש. עדיין ניסיתי לאחוז את הקרעים. אף אחד לא שאל אותי ואל
- 7 התייעץ איתי. נעשו כל מיני דברים מאחורי הגב שלי, כל זאת ידעתי בדיעבד, מול
- 8 אימא שלו ומולו אבא שלו, בעיקר מול אמו. "... עמ' 24 לפרוט' ש' 31 – עמ' 25 ש'
- 9 (5).
- 10 התובעים טענו כי טענתה זו של הנתבעת, המצטרפת לעדות אמה של הנתבעת בנדון מצביעה
- 11 על תפיסתן כי הגם שהסך הנתבע היה הלוואה אזי אין מקום להחזר הכספים לידי
- 12 התובעים, מאחר ויש להעניש את התובעים מחמת הפסדיו הלכאוריים של הנתבע, בנס.
- 13 בחנתי הטענה ולא מצאתי בה ממש, למצער לא כדי לאיין את סיווג הסך הנתבע כמתנה.
- 14
- 15 68. אשר להלוואה שביקשה אם הנתבעת לתת. הנתבעת העידה, ומצאתי ליתן אמון בעדותה, כי
- 16 פנתה לאמה לקבלת כספים לצורך רכישת הדירה, ברם לא לצורך קבלת הלוואה, כטענת
- 17 התובעים (עמ' 11 לפרוט', ש' 6-7). הנתבעת אף העידה, כי לא ראתה בעין יפה את דרישת
- 18 אמה וכעסה עליה שעה שביקשה, לאחר שהעבירה לידי בני הזוג סך של כ-34,000 ₪, כי בני
- 19 הזוג יחתמו לה על מסמכי הלוואה (סעיף 5 לתצהיר, עמ' 24 לפרוט', ש' 2) אך התייצבה
- 20 במשרד עוה"ד, כדרישת אמה, זאת מחוסר ברירה ולאחר שעשתה חישוב כי בני הזוג יוכלו
- 21 לעמוד בהחזר הסכום במיוחד שעה שהיה ברור כי התובעים נותנים את חלקם כמתנה (סעיף
- 22 5 לתצהירה). יותר מכך, הצהירה הנתבעת, כי אף במהלך שהותה יחד עם הנתבע אצל
- 23 עוה"ד, לצורך חתימה על הסכם הלוואה שביקשה אמה להחתימם הצהיר הנתבע, כי
- 24 הסכום שניתן בידי הוריו הוא מתנה (סעיף 5 לתצהירה).
- 25
- 26 69. תצהירה של אם הנתבעת לרבות עדותה תמכו בטענת הנתבעת, וממנה נלמד כי במהלך
- 27 הפגישה במשרד עוה"ד שאלו הגיעו בני הזוג לצורך חתימה על הסכם הלוואה, בהתאם
- 28 לדרישת אם הנתבעת, התנה הנתבע את חתימתו על ההסכם בכך שהנתבעת, רעייתו לשעבר,
- 29 תחתום מצידה כי הסכום שהתקבל מהוריו אף הוא יהא בבחינת הלוואה: "ואז א' אמר,
- 30 אני חותם שאת נתת הלוואה אבל בתנאי שמ' תחתום שההורים שלי גם נתנו הלוואה. עד
- 31 עכשיו זו הייתה מתנה. מ' לא הסכימה לחתום אז עוד פעם יצאנו כמו שנכנסנו" (עמ' 27
- 32 לפרוט', ש' 32-34). משמע, כי לכתחילה לא דובר בהלוואה מצד התובעים. עדויות אלו
- 33 מתחזקות אף על רקע עדות התובע (לעיל), כי לא בא כלל בדין ובדברים עם אם הנתבעת,
- 34 אלא למד הכל מפיו של בנו ורק למולו התנהל.
- 35



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 25971-01-18

70. אשר למצבם הכלכלי של התובעים. הנתבעת טענה כי התובעים אנשים אמידים ובעלי נכסים וכי אף עובדה זו יש בה ללמד על מתן הסך הנתבע כמתנה. אליבא התובע, כפי הצהרתו בדיון מיום 23.5.18, הוא היה מבקש את החזר ההלוואה אף אם הנתבעים לא היו מתגרשים, ברם, מפאת מצבו הכלכלי וההוצאות החודשיות הגבוהות, פנה אל הבן בבקשה שיתחיל להחזיר את הכסף ואף יחל לעבוד בעבודה נוספת לצורך כך (עמ' 2 לפרוט', ש' 9-11). ברם **ובניגוד גמור להצהרתו** זו, העיד התובע בחקירתו הנגדית בדיון מיום 27.5.19, ויותר מפעם אחת, כי הוא אינו דורש עתה החזר תשלום ההלוואה מהנתבע שעה שמצבו הכלכלי של הבן קשה, ויותר מכך הוא, כאביו, מסייע לו מבחינה כלכלית, הכל כמפורט בהרחבה לעיל (עמ' 16 לפרוט').

10

איני סבורה כי, כי בנסיבותיו של הליך זה, נדרשת הכרעה בעניין טענות הצדדים באשר להערכת מצבם הכלכלי של התובעים, ואם תהא כזו יהיה בה כדי לשנות מהתוצאה אליה הגעתי לעניין סיווג הסך הנתבע כמתנה. ברם, למעלה מן הצורך אציין, כי התובעים לא פרטו בשקיפות מלאה את מצבת נכסיהם והכנסותיהם לעת פתיחת ההליך ונתונים בנדון התחווירו רק לאחר מכן במסגרת ניהול ההליך. כך, בדיון שנערך ביום 23.5.18 הצהיר התובע כי התובעים מתגוררים בבית בשכירות, איתם מתגוררים הנתבע וכן בן נוסף, הנכדים מגיעים מידי פעם, באשר למצבו התעסוקתי "**אני פנסיונר, אני לא עובד, אני בבית**".; זאת כאשר בעבר עבד כאיש ביטחון. התובעת עובדת בתור אחראית על מטפלות בטיפול בקשישים. נטען כי יש בית בבעלותם, אך בשל גודלו הקטן, הם משכירים ושוכרים (עמ' 1 לפרוט', ש' 14, 16).

21

בהמשך, התנגדו התובעים לבקשת הנתבעת לקבלת צווים לרשויות לצורך בירור מצבת נכסיהם. בתצהיר עדותו הראשית ציין התובע, כי בבעלותם שלוש דירות, אך ציין רק את שכר-הדירה שהם מקבלים עבור הדירה השלישית המושכרת בדמי מפתח בעלות מינימאלית של 166 ₪ בלבד. עוד צוין בתצהיר כי התובעים שוכרים בית בעלות 5,000 ₪ וכי שכר הדירה שהם מקבלים מהשכרת יתר נכסיהם מכסה את דמי השכירות של הבית בו מתגוררים (סעיפים 27, 28, 29). **רק בחקירתו הנגדית** משנשאל לעניין היקף דמי השכירויות המתקבלים על ידי התובעים, העיד התובע, כי המדובר בהכנסות בסך של 9,180 ₪ נטו מהשכרת הדירות (עמ' 13 ש' 25 לפרוט' - עמ' 14 ש' 15), עובד במשרד תיווך (כאשר בתצהיר צוין כי עובד באבטחה) ומשתכר 3,000 ₪ לחודש (ר' עמ' 13 ש' 2-1 לפרוטוקול). התובעים מתגוררים בבית פרטי כ-21 שנה, עליו משלמים 5,000 ₪ שכירות (שם בעמ' 13, ש' 14-15).

32

33

34



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 25971-01-18

71. לא נעלמה מעיני טענת התובעים, כי לצורך מתן הסך הנתבע לבני הזוג, למצער בחלקו, ניטלה על ידם הלוואה מהבנק; ברם לא מצאתי לקבל טענתם, כי יש בעובדה זו כדי לבסס טענתם בדבר היות הסך הנתבע בבחינת הלוואה אף הוא; אקט זה, בנסיבות הסכסוך שלפניי, אינו כזה המטה את הכף לקבלת תביעתם או מאיין ההכרעה באופן בו התקבלה. דומה, כי אין צריך לומר שבנסיבות שונות מוצאים עצמם הורים נכונים להתגייס, ככל הנדרש, על מנת לסייע לילדיהם, או למי מילדיהם, במתן מתנה, לרבות בדרך נטילת הלוואה על ידם לצורך כך; זאת במיוחד בנסיבותינו, בשים לב לשיעור הסך הנתבע. את הקניית הכספים באופן זה יש לפרש על רקע יתר נסיבותיו של התיק, המובילות למסקנה, כי במתנה מדובר. כך גם ועל רקע הקירבה היתרה בין התובע לבנו, כמו גם על רקע תפיסת התובע את תפקידו ההורי כמסייע (כמפורט לעיל) לא מצאתי, כי יש אף יש בטענת התובעים, כי לא העניקו סכומי כסף במתנה ליתר ילדיהם כדי לאיין את היות הסך הנתבע, בנסיבות סכסוך זה, בבחינת מתנה.

72. הפנו התובעים בסיכומי התשובה לתמ"ש 1092/00 ל.ד. נ' ו.י (פורסם במאגרים האלקטרוניים, 10.7.08); ברם לא מצאתי מקום לגזור גזרה שווה מנסיבותיו של פס"ד זה להליך שלפניי; כאשר שם, למשל, דובר על תביעה להחזר הלוואה בהיקף של 706,620 ₪ ונקבע, בין היתר, כי הנתבע, שהכחיש דבר קיומה של הלוואה חתם והסכים להצהרת הון בה צוינה התחייבות כלפי התובעים בניכוי החזרים שכבר שולמו.

מכל מקום וכפי שציינתי לעיל, כב' השופטת פלאוט אשר הכריעה במקרה זה, קבעה, ולא בכדי, בהליך אחר (תמ"ש (ת"א) 11150/07 הנזכר לעיל), אף בהתייחס לפסה"ד שאליו הפנו התובעים כי: **"אין לראות בתוצאת מקרה אחד קביעה עקרונית מחייבת למקרה אחר, ובאור זה יש לראות את פסקי הדין שניתנו במסגרת תביעות אחרות אשר נדונו בפני ובהן הועלתה לדיון שאלה דומה, אך התוצאה היתה שונה (הכוונה לתמ"ש 1092/00 [פורסם בנבו], מיום 10.7.08, תמ"ש 407042/96 מיום 23.10.08)."**

73. לאור התוצאה, בהינתן האמור לעיל, ובין היתר אף משלא הרימו התובעים כאמור את הנטל המוטל על שכמם, לא מצאתי מקום לדון בטענות נוספות שהעלו התובעים.

74. הואיל וכך, לאחר שבחנתי העדויות והראיות בתיק, כמפורט לעיל, הגעתי למסקנה, כי התובעים לא הרימו הנטל להוכיח טענתם בדבר היות הסך הנתבע הלוואה וחזקת המתנה לא נסתרה. משכך, נדחית תביעתם.



בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 25971-01-18

1 75. אשר לחיוב התובעים בהוצאות הנתבעת; בנסיבות דחיית התביעה זכאית הנתבעת
2 להוצאות; ברם, מקביעתי, כי התובעים העניקו את הסך הנתבע במתנה לבני הזוג לצורך
3 רכישת הדירה, נגזר, כי הנתבעת נהנתה מהמתנה; משכך, באיזון הנדרש בנסיבות העניין,
4 מצאתי לפסוק הוצאות אך זאת ברף הנמוך; על כן אני מורה, כי התובעים ישלמו לנתבעת
5 הוצאות ההליך ושכר טרחת עו"ד בסך של 6,000 ₪.

6

7 המזכירות תמציא את פסק הדין לצדדים ותסגור את התיק.

8

9 ניתן היום, ל' ניסן תש"פ, 24 אפריל 2020, בהעדר הצדדים.

10

הילה מלר-שלו, שופטת

11

12

13

14